

Teknik Alanda İlerlemenin Ödediği Yüksek Bedel :

İTALYA YAŞANILACAK BİR ÜLKE OLMaktan ÇIKIYOR MU?

Jürgen VORDEMANN
Tornwald EWE

**Ölüme doğru giden
bir şehir: Venedik.
Yakınılardaki endüstri
tesislerinin (Mestre ve
Porto Maghera) yer altı
sularını çekmesi ve
deniz kulağında
(Lagun'da) değişen
akıntı durumları
yüzünden kazıklar
üzerinde duran şehir,
her geçen gün biraz
daha sulara
gömülmektedir: Derin
gemi seyir yolları ve
bataklıkların
doldurulması
Venedik'in kara
talihini
yakınlaştırmaktadır.**

Romanın belediye sınırları yanındaki bir çayırdaki otlayan koyunlar her zamanki gibi o gün de oradan geçen dereden su içmişlerdi. Biraz sonra titreyerek yere yuvarlandılar, bir kaç saat içinde ölen koyunların sayısı 48'i buldu.

Ne yapacağını şaşırarak çoban polise haber verdi, suyun kimyasal tahlili yaptırıldı ve sonunda koyunların bir siyanid zehirlenmesine kurban oldukları anlaşıldı. Plastik ev eşyası yapan bir fabrika kirli artık sularını dereye boşaltmıştı.

Fabrikanın sahiplerinden Umberto Coltellacci tutuklandı ve suları ve çeşmeleri zehirlenmekten sanık olarak mahkemeye verildi. Sanık, "güvenlik önlemleri 201'e uymayarak 6 kilogram potasyum siyanid içeren bir sıvıyı dereye akıttıklarını" itiraf etti.

Bu 25 Ekim 1976'da oldu ve pek büyük bir felâkete neden olmamasına rağmen, geçen bir

kaç ay içinde İtalya'da meydana gelen çevre kirliliği ile ilgili facialar zincirine bir yenisinin eklenmesine vesile oldu. Büyük bir İtalyan gazetesi bunun üzerine şu soruyu sormak zorunda kalmıştı: "Acaba memleketimiz bu gidişle yaşanılacak bir yer olmaktan çıkıyor mu?"

Bu Apenin yarımadasının tektonik ve jeolojik kararsız iç yapısı yüzünden devamlı olarak karşılaşılan doğal felâketlere (depremler, yanardağ patlamaları, su basmaları) son 30 yıl içinde hızla endüstrileşmenin bir sonucu olacak çevresel felâketler de eklenmeye başlamış ve memleket ekolojik afetler bölgesi haline gelmiştir. Ancak şimdi bu güzel memleketin üzerine çöken tehlikeler anlaşılmağa başlamış ve bunların o güzelim kırsal bölgeleri tehdit etmekle kalmayıp birçok bölgelerde yaşama olanaklarını bile yitirdiğinin farkına varılmıştır.

Son zamanlarda İtalyayı kasıp kavuran afetlerin listesi korkunçtur:

14 Temmuz 1974'te Panama Bandıralı muz yüklü "Lady Rita" adındaki gemi Oranto'dan 4 mil uzakta Adriyatik Denizinde (yani İtalya çizmesinin tam ökaesinde) Yugoslav yük gemisi "Cavtat" ile çarpışmıştır. Cavtat çarpışma üzerine derhal batmış ve onunla beraber bütün yükü de denize gömülmüştür: 990 demir fıçı içerisinde 180 tonluk yüksek derecede zehirli olan kurşun tetra etil [Pb (C₂H₅)₄]. O günden beri geminin enkazı Adriyatik denizinin dibinde, deniz yüzeyinden 93 metre derinde durmaktadır, çarpışma sırasında güvertede zincirle bağlı olan fıçıların bir kısmı da denizin dibindeki balçığa gömülmüş ve ortadan kaybolmuştur.

10 Temmuz 1976 günü Milano'nun kuzeyinde Meda-Seveso'daki bir kimya fabrikasında bir reaktör atmosfere yakıcı bir sis püskürtür. Sis damlacıklar halinde yakındaki 315 hektarlık bir konut bölgesine düşer. Bu damlacıklar esas bileşik Triklorfenol'dan başka ayrıca 2 - 3 kilogram kadar Tetraklor - dibenzo - P - dioxin (TCDD) içerir. Bu bileşik son derece zehirlidir. Konut sakinleri bahçelerinden her zamanki gibi sebze ve meyve topladıktan sonra durumun farkına varılır.

26 Eylül 1976. Bir Devlet Kuruluşu olan ANIC'in güney İtalya'da Manfredonya kenti yakınındaki bir petrokimya fabrikasında dışarıdan serbest geçen bir boru patlayarak buhar şeklinde, arsenik içeren bir karışım havaya yayılmıştır, çok şükür ki yayıldığı bir kaç kilometrelik alanda oturan kimse yoktu. İlk raporlara göre sözü edilen şeyin, zehirliliği yanında dehşetli bir kanser yapıcı niteliğini taşıyan arsenik (As₂O₃) olduğu anlaşıldı.

20 Ekim 1976'da, İtalya gazetelerinde Adriyatığı tehdit edici ekolojik bir felâketin (Desaster) meydana geldiğine değgin bir haber yayımlandı. Tonlarca ölü balık kıyıya vuruyor, deniz suyu yeşil bir renk alıyor, bütün plajlar yosunlarla kaplanıyordu. Venedik, Ravenna ve bütün Po-deltasının kirlenmesi yüzünden alg'lar normal ölçünün dışında büyümüş, çoğalmış ve deniz suyunun oksijenini almışlardı. Bu olaya dünyanın her yıl birçok göl ve denizlerinde tekrar tekrar rastlanmaktadır. Adria'nın bu durumundan korkan bazı uzmanlar bunun gelecekte geriye dönüşü olmayacak bir hal alabileceğini iddia etmektedirler. Böyle devam ederse bütün Adriyatik Denizinin bir çirkef çukuru dönuşeceği kehanetinde bile bulunanlar vardır. Son hesaplara göre Adria'ya öteki yabancı maddelerin

yanında yılda 700 ton kurşun tuzları dökülmektedir.

Ekim 1976, Sirakuza (Sicilya): Bütün bir il halkının memleketlerini bırakıp göçetme tehlikesi başgöstermiştir. Eski Yunan'ın bir pırlantası olan kentin çevresi çember şeklinde enerji santalleri, rafineriler ve kimya fabrikaları ile çevrilmiştir. Bir işçi banliyösü olan Priolo'da hava ve su kirliliği ilin sağlık müdürü doktorun saptadığı gibi tehlike sınırını çoktan geçmiştir. Bunun üzerine o, ilin boşaltılmasını istemiştir. Buna rağmen bir iktisadî devlet kuruluşu olan Montedison Kimya tesisleri tam yakınlarında bir anilin fabrikası daha kurmak niyetindedir. Durum daha kesinleşmemiştir, Roma bir inceleme komisyonu yollamıştır. Gerçekten insan kendi yarattığı şeyin, tekniğin, karşısında bu kadar çaresiz mi kalmıştır? İtalya öteki memleketlerin yapmış oldukları tecrübeler karşısında geride kaldığı sanayileşmede biraz daha ilerleyebilmek için bu kadar yüksek bir bedeli ödemek zorunda mıdır, çoğu kez, Seveso felâketinden sonra söylediği gibi, memleketin başka devletlerin tecrübe tahtası olduğu görülmektedir.

İsviçre'deki Hoffmann-La Roche ecza fabrikaları kendi memleketinde TCDD'nin ortaya çıkacağı hiç bir geliştirme süreci yapmağa izinli değildirdir. İtalya ise aynı firmaya bunu kimse yasaklamamıştır. TCDD, Amerikalıların Vietnam'da kullandıkları yabancı yaprak ve otları temizlemekte faydalanılan eczalarda da vardı ve bu durum İtalya'da polemiki de özellikle kızıştırdı.

Tabiî İtalya'da da her yerde olduğu gibi çevre sağlığının korunması, özellikle hava ve suyun kirlenmemesi ile ilgili yasalar, iş yerlerinin güvenliği ve zehirli maddeler hakkında tüzükler bulunmaktadır. Burada eksik olan şey onların doğru dürüst uygulanmasıdır.

Dünyadan haberi olmayan zavallı bir çobanın geçinme olanağını yok eden Roma'da küçük plastik fabrikası gibi, birçok işletme, çalışma ruhsatı olmadan ve hiç bir şekilde kontrol edilmeden serbestçe çalışmaktadır. Şimdi fabrika kapatılmıştır, ama neden sonra. Herşey yağmen müdahale olanaklarının bulunduğunu, son haftalarda, Otranto Sulh yargıcı Alberto Maritali kanıtlamıştır. Kıyıda batmış bulunan "Cavtat" olayı onun masasında karar beklemektedir. O da hiç bir şey yapılmadığı takdirde, resmi ilgili makamları karşısında görevlerini yapmamış olmaktan suçlu bularak haklarında soruşturma açacağını söylemiştir. İtalyan ceza yasasının 219. maddesi, bir hakime "bir suçun olumsuz sonuçlarına mani olmak, hiç olmazsa onu durdurmak" yetkisini tanımaktadır.

Bütün Adriyatik Denizi tehdit eden ekolojik tehlike: Su birçok yerde yosunların etkisiyle yeşil bir renk almış ve tonlarca ölü deniz hayvanı kıyılara vurmuştur.

Bu durumda ilgili makamların denizin zehirlenmesi ve insan sağlığının zehirlenmiş balıklar yoluyla tehlikeli girmesi, denizde yıkananların zehirlenmesi halinde ilgisiz kalmaları muhtemel suçu oluşturmaktadır. Yargıç kendi bölgesinde balık avlamayı yasaklamak ile tehdit etmektedir ki bu binlerce balıkçının geçim olanaklarını tehlikeye sokacaktır.

Sardonya başkenti yakınında Avrupa'nın en büyük ve en güzel denizkulağı ölmek üzeredir. Santa Gilla gölünde, kentın kapıları önünde bir kaç yıl önce balıklar sıçrayıp dururlardı. Burada aralarında flâmingoların bile bulunduğu 108 değişik kuş türü vardı.

Bugün bu kirli su pis kokan bir çamurdan başka birşey değildir. Burada da cesaret sahibi bir yargıç amirlerini dava edebilirdi.

30 endüstri işletmesi ve 60 belediye kirli sularını buraya verirler, hiç bir filtre tesisi yoktur. Dış dünya farkına varmadan burada ekolojik bir felâket meydana gelmiştir. Oysa İtalya UNESCO'nun aldığı bir karara göre bu eski göl ve denizkulaklarını olduğu gibi muhafaza etmekle yükümlüydü.

Artık iş işten geçmiştir, nasıl ki Venedik için de çok geç kalınmıştır; bu da insan eliyle getirilen bir felâkettir, zira şehir kara tarafındaki endüstrinin suyu çekmesi deniz kulağındaki akıntı durumlarının değişmesi gemi su yollarının derinleşmesi, bataklıkların doldurulması ve bunların göl dalgalarını bir sünger gibi karşılaması sonucu kazıklar üzerine yapılmış olan Venedik gün geçtikçe biraz daha batmaktadır. Son yılların korkunç felâketleri İtalyanların buluş ve hayal güçlerini etkilemiş olacak ki Venedik'in kurtul-

ması için Adriyatik tarafından su basmasına karşı lastik balonlarla kapanması düşünölmektedir. Seveso, Manfredonya ve Oranto felâketleri de halkın gözlerini açmışa benziyor. Ekim 1976'da İtalya Hükümeti bilim adamlarından bir gruptan karşılaşılmış olan ekolojik felâketlere bir çözüm bulmalarını istemiştir.

Roma Üniversitesinde Genel Kimya Kürsüsü Ordinaryus Profesörü Prof. Guido Sartori kurul başkanı olarak Seveso'daki zehirlenme felâketine bir çare bulmağa ve "Cavtat" ile ilgili olarak da böyle bir felâketin tekrarına mani olmağa çalışmaktadır.

şimdiye kadar Roma, Milano, Brindizi ve Cagliari'deki uzmanların fazla abartılmış bir üzüntüleri olmadığı görölüyor. Mesele bir memleketin bu cinsten ne kadar ekolojik felâkete dayanabileceği ve sıkı sınırlanmış ve yüksek nüfus yoğunluğuna sahip bir kara parçasının biyolojik dengesinin daha ne kadar yüklenebileceğidir.

Uzun yıllardan beri Akdeniz, bu denizde kıyısı olan devletlerin çöplerini almağa ve onları temizlemeğe yetiyordu. Fakat bugün bu 18 kıyı ülkesi yirmi yıl öncesine oranla çok daha fazla nüfusa ve endüstriye sahiptirler. Libya gibi bir çöl devleti hızla artan teknolojisinin artıklarını eskiden Avrupalıların yaptığı gibi, hiç çekinmeden kıyılarının önüne atmaktadır.

Orta Avrupa'da daha için sonuna gelmek için çok zamanımız var deyip omuzlarımızı silkmekten kaçınalım. İşletme kazaları ve insani zaaf dünyanın her yerinde rastgelenen şeylerdir, ikinci bir Seveso'nun nerede patlak vereceğini kim bilebilir?

BILD DER WISSENSCHAFT'tan

- *Ben başkalarının acılarına iştirak ederim, fakat mutluluklarına değil. Başkasının mutluluğunda garip bir sıkıcılık vardır.*

Aldous HUXLEY

- *Keskin dil devamlı kullanma ile keskinleşen biricik keskin âlettir.*

Washington IRVING

- *Bir insan ne yerse odur.*

Ludwig FEUERBACH

- *İsmi değiştir, hikâye senin hakkında olur.*

HORACE